

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Клубу «Команда Z»

Авторська програма

Керівник клубу _____

Що ж таке програма «Команда Z»?

Почалося все з проблеми як навчити лідерів працювати спільно, безконфліктно в одній команді, та ще й вигадувати - щось нове. Довелося прочитати багато літератури, провести кілька експериментів, розробити технології.

Так і з'явилася програма «Команда Z».

Що таке програма «Команда»?

Це створення в освітніх закладах команд (груп) дітей та підлітків, здатних творчо мислити, творчо вирішувати проблеми на рівні школи, району, регіону, дитячої організації.

Основні форми діяльності програми «Команда»

Програма «Команда Z » - це поєднання різноманітних навчальних методик. Особливе місце в програмі посідають форми роботи (навчання), які дозволяють підліткам проявляти власну активність, найбільш повно реалізуючи свої вміння і знання:

- психологічні тренінги спілкування як вид групової психологічної роботи, спрямовані на придбання знань, умінь, навичок, корекцію і формування установок, необхідних для успішного спілкування;
- дискусії;
- вправи на розвиток якостей творчого мислення;
- вправу на взаємодію в групах;
- діагностика, яка дозволяє швидко оцінити свій стан, свої здібності, можливості успішної роботи в групі;
- ділові ігри, які дозволяють у мініатюрі моделювати та вдосконалювати діяльність партнерів;
- ігри, спрямовані на вдосконалення навичок спілкування, на згуртування колективу, виявлення лідерських якостей, взаєморозуміння, на вміння працювати у команді в атмосфері цілковитої довіри;

- ігри для гарного настрою, з фізичним навантаженням, для розслаблення;
- ігри, здатні підняти творчу активність, розворушити фантазію та розвинути зібраність, увагу, розвинути навички колективної згуртованої роботи;
- форми аналізу особистісного зростання, розвитку колективу;
- методи взаємодії в групі з запропонованою проблемою та творчим її вирішенням, удосконалення вміння працювати з різною кількістю людей;
- Прийоми, зустрічі, вечори.

Навчальна частина програми передбачає послідовне проходження групою чотирьох блоків:

- саморозвиток;
- творче мислення;
- творчі групи;
- лідер як творець команди.

Навчання проходить за очно-заочною схемою за таким планом:

№ блоку	Блок	Зміст (теми тренінгів)	Результат
1	Саморозвиток	Здатність керувати собою. Слушні особисті цінності. Чіткі особисті цілі. Мотивація для постійного особистого росту й розвитку. Навички, які допомагають вирішувати проблеми. Здатність впливати на оточуючих.	Особистість, орієнтована на саморозвиток.
2	Творче мислення	Творчість. Творче мислення. Розвиток якостей творчого мислення. Творче вирішення проблеми.	Особистість, яка вміє пристосовувати винахідливість у житті, готовою до створення та впровадження інновацій.
3	Творчі групи	Творчі групи і організації. Основні поняття групи. Психологія малої групи. Розвиток групи. Групові методи вирішення проблем.	Особистість, здатна ефективно та гармонійно працювати у групі.

4	Лідер як творець команди	Знання сучасних управлінських підходів. Здатність керувати. Здатність формувати і розвивати ефективні робочі групи. Правила створення і процвітання групи. Правила керування групою.	Особистість, здатна створити групу (команду) і ефективно нею керувати.
---	--------------------------	--	--

Кожна група (команда) отримує методичний супровід програми (опис тренінгів, домашні завдання, вправи на командну роботу).

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПРОГРАМИ «КОМАНДА»

Мета програми: створення груп (команд) дітей та підлітків, здатних творчо мислити, творчо вирішувати проблеми на рівні мікрогрупи, загону, табору, школи, району, регіону, дитячої організації.

Завдання програми:

- Підготовка груп (команд), орієнтованих на вирішення проблем.
- Навчання колективним (груповим) формам і методам творчого вирішення проблем.
- Навчання проектної діяльності за рішенням проблем.
- Підготовка ефективно і безконфліктно працюючих груп (команд).

Учасники програми:

- Лідери загонів;
- Діти орієнтовані на тематику клубу;

Механізм реалізації:

Система очно-заочної підготовки:

Очна - проведення занять клубу, зборів, семінарів, опитувань і досліджень.

Заочна - через рух методичних матеріалів з вправами і завданнями.

Передбачувані результати:

- Створення мережі команд, здатних обмінюватися інформацією по формах і методах вирішення проблем;
- Створення банку форм і методів ефективної взаємодії дорослих і дітей в об'єднаннях.

Що таке команда?

Останнім часом поряд з поняттям «мала група» почав використовуватися термін «команда». Командою прийнято називати ефективно діючу групу, в якій чітко розподілені обов'язки, встановилися тісний взаємозв'язок і взаєморозуміння, створений особливий мікроклімат. Її ефективність залежить від безлічі факторів. Найбільш важливий - чисельність і склад. Скільки людей і хто саме повинен входити до складу групи, щоб вона працювала як єдина команда?

Численні дослідження показали, що найбільш продуктивно працюють команди, до складу яких входять від 5 до 10 осіб. У замалої групи велика індивідуальна відповідальність і напруженість, тому такі групи дуже ненадійні. Великі групи створюють сильний тиск на своїх членів, посилюючи їх конформізм, в них часто з'являються аутсайтери, а нерідко вони просто розпадаються на більш дрібні підгрупи.

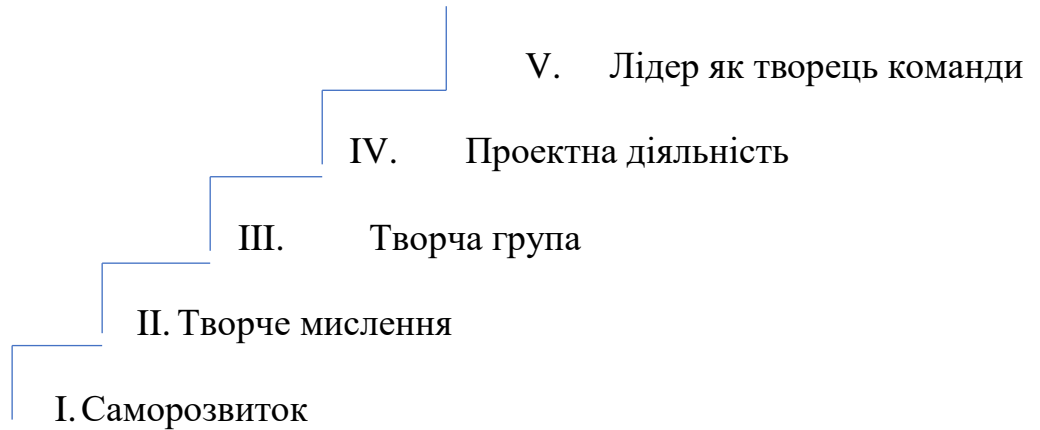
У нашому розумінні «Команда» - це не просто група людей. Щоб стати Командою, група повинна мати спільну мету, хоча і цього недостатньо. Повинна бути співпраця, але і це не завершить картини.

Додайте спілкування - не буває Команди без спілкування. Але Команда також повинна бути згуртованою. Тільки тоді всі в Команді працюватимуть разом, якими суперечливими не були б обставини.

Робота за програмою «Команда Z»

Основна форма роботи за програмою - групова робота.

Для того, щоб стати Командою група послідовно проходить п'ять кроків програми:

Логіка кроків програми

Для того, щоб навчитися вирішувати проблеми треба:

Кроки	1. Володіти мотивацією.	(Знати, для чого це потрібно, визначити свої цілі й цінності, бути орієнтованим на саморозвиток)
	2. Уміти творчо мислити.	(Знати механізми творчого процесу, вміти генерувати ідеї)
	3. Уміти працювати в команді.	(Знати колективні методи творчого вирішення проблем)
	4. Докласти свої знання та вміння до конкретної діяльності.	(Рішення конкретної проблеми)
	5. Уміти створювати свої власні команди.	

Кожен крок - це набір вправ для групової роботи.

Заочна система підготовки

Блок-схема підготовки:

1. Набір групи
2. Тренінг формування команди
3. Тренінг особистісного зростання
4. Тренінг комунікативних умінь ч. I
5. Тренінг творчого мислення ч. I
6. Тренінг комунікативних умінь ч. II
7. Тренінг творчого мислення ч. II
8. Робота над проектом
9. Іспит.

Дитяче самоврядування

Самоврядування дитячого колективу в програмі «Життя на п'ять плюсом»

має стати втіленням системи, вибудованої з освітніх, політичних і організаторських занять, спрямованих на рішення функціональних завдань роботи рад, координації програми на рівні рад табору і команд, для розкриття і змістовного накопичення творчого і лідерського потенціалу учасників зміни створюються різнорівневі групи дітей.

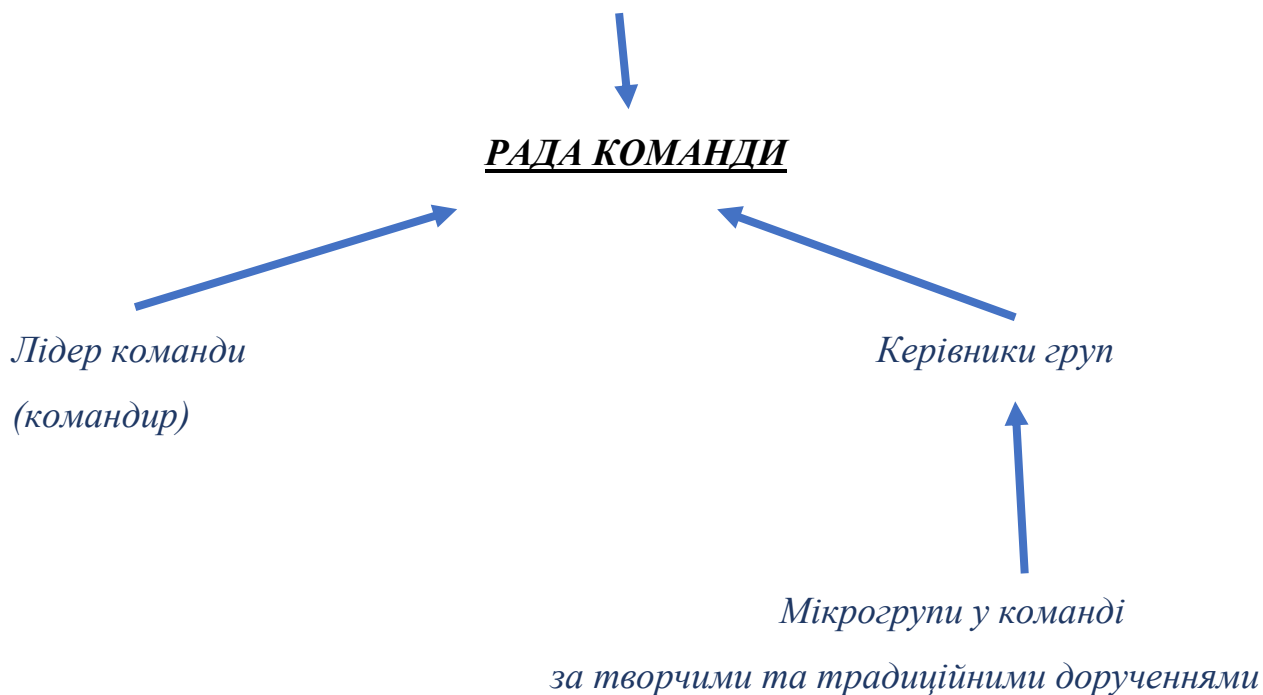
Система органів самоврядування табору складається з двох складників:

- діяльність на рівні команди;
- діяльність на рівні табору.

Система діяльності носить освітній і діяльнісний характер. І той і інший компонент відпрацьовуються на рівні команди і на рівні табору.

Команда:

Відповідальні за традиційні доручення у команді: черговий командир, представник ради Чистоти та здоров'я, фізорг.

Доручення	Задачі	Результат для підлітка
Лідер команди	— Планування діяльності команди в дні і в період зміни. — Контроль за підготовкою і організацією діяльності. — Контроль за якістю проведення діяльності. Контроль за якістю змісту діяльності. Організація ради команди.	— Уміння планувати, вибирати пріоритети в діяльності. Уміння аналізувати справу, діяльність команди і групи.
Керівники груп	— Підготовка і проведення діяльності. — Планування діяльності групи по підготовці творчого діяльності.	— Уміння працювати з інформацією.
Відповідальні за традиційні доручення	— Виконання свого доручення в залежності від функціоналу. — Розподіл доручень в команді.	— Уміння виступати публічно.

Табір

Рада	Задачі	Результат для підлітка
Рада табору	— Вироблення критеріїв успішності командної діяльності. — Заняття змісту діяльності команд. — Захист планів роботи команд.	— Як вести діалог, аргументувати свою точку зору.
Рада чергових командирів	— Зворотній зв'язок з командою. — Оперативна робота з консультації, обробки і надання інформації про стан команди.	— Як працювати з інформацією.
Рада Чистоти та здоров'я	— Створення в таборі атмосфери порядку, чистоти і затишку. — Визначення ділянок на території ДОЦ, де необхідна допомога для підтримання чистоти і порядку спільно з адміністрацією табору.	— Як донести її до команди. — Дотримуватися норм взаємовідносин, вирішувати на їх основі виникаючі конфлікти.
Рада фізоргів	— Розробка критеріїв оцінки ранкових зарядок. — Популяризація ЗСЖ. — Організація спортивнооздоровчої діяльності в ДОЦ.	

З кожним радою працює дорослий - відповідальний педагог, який є керівником ради. Завдання керівника: утримати інтерес дитини до лідерської, організаторської діяльності і навчити її основам.

Робота керівника з порадами табору:

Мета - створити умови для прояву і розвитку лідерських якостей підлітків.

Завдання:

- Включити підлітка в систему самоврядування, в роботу ради ДОЦ.
- Ознайомити з принципами планування справ і діяльності в зміні.
- Допомогти підлітку зайняти активну позицію в реалізації запланованих

справ.

- Включити кожного підлітка в систему колективного аналізу і самоаналізу.

ПРИБЛИЗНИЙ НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.

№ з/п	Тема	Кількість годин
		Усього
1	«Знайомство» — знайомство один з одним, — визначення цілей, функцій ради, функцій представника ради в команді; — розбір структури ради, розподіл доручень; — анкетування.	2
2	«Підготовка критеріїв до попередньої захисту командних справ» 1. Спільна робота з визначення критеріїв до попередньої захисту справ. 2. Розподіл доручень для проведення попереднього захисту справ: — ведучий захисту - керівник захисту: а) координує і організовує роботу захисту; б) загальне керівництво ходом захисту; в) виносить рішення і постанови про захист справ — прес-група (головний редактор + члени групи): а) складання зведеної план-сітки; б) випуск постанов захисту — аналітична група (головний аналітик + члени групи): а) аналіз пропонованих командою справ	2
3	Попередній захист командних справ	3
4	Аналіз попереднього захисту командних справ	2
5	Заняття «Алгоритм підготовки та проведення колективно - творчої справи»	2
6	Заняття «Вимоги до роботи, організації роботи творчої групи»	2
7	Визначення загальнотабірних дитячих творчих груп Закріплення кураторства в раді за творчою групою (наприклад: спортивне, творче, інтелектуальне, присвячене перемозі у МОІ)	2
8	Вимоги до роботи кураторів творчої групи	2

	Загальна зустріч всіх творчих груп: знайомство творчих груп з кураторами і педагогом, які допомогатимуть в організації і проведенні роботи.	
9	Робота творчої групи над підготовкою загальнотабірної роботи Визначення прес-групи (на 2 дні - чергування творчого доручення): організація і оформлення системи стимулювання.	2
10	Робота творчої групи над підготовкою загальнотабірних справ Визначення прес-групи: організація і оформлення системи стимулювання	2
11	Робота творчої групи над підготовкою загальнотабірних справ Визначення прес-групи: організація і оформлення системи стимулювання	2
12	Робота творчої групи над підготовкою загальнотабірних справ Визначення прес-групи: організація і оформлення системи стимулювання	2
13	Робота творчої групи над підготовкою загальнотабірних справ Визначення прес-групи: організація і оформлення системи стимулювання	2
14	Проведення загальнотабірних справ (Дня спорту, конкурсної програми, КВН, акції «Ми не забудемо», «Інтелектуального казино») Визначення прес-групи: організація і оформлення системи стимулювання	2
15	Аналіз проведених справ Складання рекомендацій до проведення справ для наступних творчих груп Визначення прес-групи, організація і оформлення системи стимулювання	2
16	Узагальнення отриманого досвіду Аналіз роботи ради, підведення підсумків Заохочення учасників ради Підсумкова діагностика	2
17	Організація виставок досягнень клубу. Підсумкове заняття в клубі, заохочення грамотами дипломами більш активних учасників клубу. Робота з персональними файлами	2

РАДА ТАБОРУ

Рада Табори - це вищий орган дитячого самоврядування зміни в дитячому оздоровчому центрі, який відповідає за планування, організацію та супровід основних тематичних блоків зміни.

Учасники: лідери команд, обрані один раз і на всю зміну (може помінятися через непередбачені обставини в команді).

Обов'язки та повноваження:

1. Розробка критеріїв до захисту справ команд,
2. Прийняття захисту командних справ.
3. Презентація конвенції команди.
4. Контроль якості підготовки та проведення справ в команді.
5. Планування і організація загальнотабірних справ + організація справ та конкурсів від ради, які, на думку командирів, необхідно (актуально, корисно і важливо) провести.

Способи демонстрації лідерських якостей командира:

- Успішний захист проекту команди.
- Подання конвенції команди на круглому столі з керівником табору.
- Робота на раді табору.
- Зворотній зв'язок ради табору з командою.
- Взаємодія з іншими органами самоврядування.
- Проведення вечірніх зборів команди.
- Підготовка звіту на підсумковий збір табору.

Очікувані результати:

Діти повинні знати	Діти повинні уміти
<ul style="list-style-type: none"> • які якості необхідні лідеру; • як скласти план діяльності; • як розподілити доручення; • способи прийняття колективного рішення; • функціональні обов'язки ГСУ; • способи обміну досвідом; • способи отримання, обробки та подання інформації; • способи підведення підсумків дня, проводити оцінку результатів діяльності; • правила ефективної взаємодії; • знає поняття: активність, ініціатива, лідер, організатор, мета, результат, команда, соціальна ініціатива, досвід. 	<ul style="list-style-type: none"> • ставити мету на певний проміжок часу; • визначати етапи досягнення мети, • проектувати свою діяльність (команди); • демонструвати і використовувати в діяльності лідерські якості; • працювати в команді; • розподіляти доручення в групі; • аналізувати отриману інформацію; • оцінювати свої дії і здібності; • аналізувати колективну діяльність; • з повагою ставитися до прав інших людей; • аргументувати свою точку зору.

Способи діагностики:

1. Ігри на прояв організаторських та лідерських здібностей в організаційний період.
2. Анкета «Лідер» - в організаційний період зміни.
3. Робота зі «Сторінкою командира», яка потім вкладається в конверт «Я - росту» - протягом всієї зміни.
4. Твір-есе «Без мене моя команда» - в основний період зміни.
5. Діагностика «Лідер - це Особистість» - в підсумковий період зміни.

ЗМІСТ ДІЯЛЬНОСТІ ТАБОРУ

Етап	Компонент	Діяльність	Результат
1. Знайомство	Комунікативний	Ігри для знайомства	Адекватно оцінювати свої вчинки, діяльність, взаємини з однолітками і дорослими.
		Діалоги про себе	
	Організаторський	Підготовка критеріїв до захисту проекту;	Вміти розподіляти обов'язки і чітко виконувати їх.

2. Навчання	Організаторський	Алгоритм роботи творчої та ініціативної групи	<u>Володіння вміннями, необхідними для реалізації на практиці алгоритму підготовки та проведення справи:</u> 1. Уміння виробити ідею справи. 2. Уміння зібрати команду однодумців. 3. Уміння спланувати діяльність команди з підготовки справи. 4. Уміння розподілити обов'язки в команді. 5. Уміння проаналізувати результат справи, процес підготовки справи
	Інформаційно-аналітичний	Різні форми аналізу справ, подій, дня. Вивчення джерел інформації (газети, оголошення, радіоголошення, «жива реклама» і т. п.) Робота з поняттями «лідер», «команда», «робота в команді», «активність», «соціальна ініціатива».	Реально оцінювати свої можливості, а відповідно до цього обіймати певні позиції в команді
	Комунікативний	Обговорення правил ефективної взаємодії Правильна постановка питань, обговорення проєктів Прийоми нівелювання конфліктів.	Безконфліктно спілкуватися (Обирати вірний тон для спілкування з іншими людьми). Ефективно працювати в команді.
	Соціально-орієнтований	Обговорення актуальних проблем підлітків та молоді.	Знання проблем молоді та способи їх вирішення.
3. Демонстрація	Організаторський	Підтримка і супровід в організації та проведенні або реалізації соціальної ініціативи, робота з дитячою творчою групою.	Знання алгоритму роботи з творчою групою.

Інформаційно-аналітичний	Постійне інформування про підготовку справи, реклама справи. Систематичний аналіз справ, дня, подій, етапів зміни .	Співвіднесення поставленої мети справи і отриманого результату. Визначати причини успіху і невдачі справи, процес підготовки справи. Бачити шляхи подолання невдач.
Комунікативний	Обговорення відмінності дискусії від суперечки. Алгоритм підготовки до усної виступу.	Аргументувати свою точку зору. Розгорнуто висловлювати свою точку зору.
Соціально-орієнтований	Знайомство з основними ДОЦ і визначення перспектив взаємодії підлітка і дитячого об'єднання	Знання основних ДОЦ, їх адреси та керівників.

Супровід командира вожатим команди:

- Щоденне планування наступного дня.
- Спільне обговорення успіхів команди.
- Допомога в проведенні ради команди.

РАДА чергових командирів

Рада чергових командирів:

Для педагогів - це інформаційно-аналітичний орган самоврядування. Суть даної структури полягає в отриманні інформації щодо організації майбутнього дня (план роботи команд) і умінні її піднести. Інформація дається керівником ради, виходячи з загальнотабірних справ і справ різних служб ДОЦ. Крім того, на раді здійснюється спільне планування діяльності, а також аналізується минулий день з точки зору його організованості;

Для дітей - це порада для всіх, хто може достовірно і оперативно передати потрібну і важливу інформацію своїй команді.

Функції ради:

1. Отримання інформації про справи, що відбуваються протягом дня на рівні табору і донесення її до команд;
2. Обмін інформацією про діяльність команд;
3. Планування спільної діяльності.

Обов'язки:

1. Відповідають за організацію дня;
2. Проводять планування спільно з вожатими;
3. Стежать за відповідністю намічених в плані справ;
4. Беруть участь а роботі ради чергових командирів;
5. Проводять ранковий і вечірній збори команди.

Освітній результат для дитини

Знає	Вміє
<ul style="list-style-type: none">• свої функціональні обов'язки;• що таке інформація, які джерела інформації існують;• які способи подання інформації та обміну нею можна користуватися;• якими індивідуальними і колективними способами можна підвести підсумки дня, оцінити результати діяльності	<ul style="list-style-type: none">• виконувати свої обов'язки, виходячи з доручення;• вміти її піднести, збирають не обходимо інформацію, керуватися нею;• звертатися за допомогою в зборі та обробці інформації до фахівців;• аналізувати інформацію;• визначити проблему, знаходити шляхи її рішення, робити висновки;• оцінювати свої дії, вчинки, здібності;• аналізувати колективну діяльність.

Робота з черговими командирами в команді:

1. Навчання алгоритму планування дня;
2. Спільне планування дня;
3. Індивідуальні консультації (за необхідності);

4. Надання можливості здійснення на практиці отриманих знань.
5. Здійснення аналізу роботи чергового командира.

Форми демонстрації:

Реалізація в команді:

1. Планування з вожатим,
2. Проведення ранкового інформаційного збору команди і вечірнього збору команди.

На раді чергових командирів:

1. «Відтворення» спільного планування дня.
2. «Відтворення» проведення ранкового інформаційного збору і команді.

Для реалізації програми необхідні наступні матеріали й устаткування:

- Кімната для занять, обладнана столами, стільцями;
- Технічні засоби: ноутбук або комп'ютер, магнітофон, аудіокасети, фонограми, мікрофон, відеомагнітофон з касетами, диктофон, дзеркало;
- Відеомагнітофон і телевізор;
- Методична та періодична література, плакати, ілюстрації, фотографії, буклети, листівки, журнали, спеціальна література;
- Канцелярські речі: ручка, зошит, альбом, фарби та ін.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аніскіна Н. О. Літня школа. Нова організаційна модель освіти старшокласників / Н. О. Аніскіна. – К.: [б.в.], 2005. – 112 с.
2. Бартків О. С. Оздоровчо-виховна діяльність у літньому дитячому таборі: монографія / О. С. Бартків, В. Г. Грановський, Є. А. Дурманенко; за ред. д-ра пед. наук, проф. П. М. Гусака ; Східноєвроп. нац. ун - т ім. Лесі Українки. – Луцьк: Захарчук В. М., 2013. – 203 с.
3. Главник О. П. Секрети командоутворення; Основи дитячого самоврядування відпочинку у дитячому таборі відпочинку: [навч. посіб.] / Главник О.П. — К.: Марич: Сімейне Коло, 2009. – 67 с.
4. Грива О. А. Педагогічна діяльність в дитячому оздоровчому таборі. Я їду працювати до «Артеку»/ О. А. Грива; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун - т ім. М. П. Драгоманова, Міжнар. дит. центр «Артек». – Артек: Сімф. міськ. друк., 2009. – 127 с.
5. Діти і літо: організаторам літнього відпочинку дітей / упоряд. Н. В. Любченко, О. Б. Хомич. – К. : Плеяди, 2005. – 120 с.
6. Димитров М. Ф. Табір починається з вожатого: навч.-метод. посібник / М. Ф. Димитров, Л. Б. Копилова; Миколаївський держ. ун-т ім. В. О. Сухомлинського, Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації, Обласний благодійний фонд «Майбутнє – дітям», Регіональне представництво Всеукраїнської благодійної асоціації «За нове покоління «Лелека». – Миколаїв : Атол, 2005. – 85 с.
7. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/375-17>
8. Клід І. М. Цікаве й корисне дозвілля. Організація літнього відпочинку: [посібник] / І. М. Клід, М. В. Женчук. – Т.: Підручники і посібники, 2011. –

64 с.

9. Методичні видання УДЦ «Молода Гвардія» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.moloda-gvardiya.com.ua/uk/prohramy/metodychni-vydannia>

10. Методична скринька Координаційного методично-інформаційного центру ПОДОЦ «Маяк» [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://mayak.poltava.ua>
